

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - mart/ožujak 2018. godine**

Sarajevo, maj/svibanj 2018. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
<i>Kretanje industrijske proizvodnje</i>	4
<i>Maloprodaja.....</i>	5
<i>Transport.....</i>	5
<i>Tržište rada.....</i>	5
2. Javne finansije.....	7
<i>Indirektni porezi u BiH.....</i>	7
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH.....</i>	9
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	10
<i>Cijene.....</i>	10
<i>Monetarni sektor.....</i>	12
<i>Bankarski sektor.....</i>	13
<i>Berze u BiH.....</i>	14
4. Vanjski sektor.....	16
<i>Vanjskotrgovinska razmjena.....</i>	16
5. Strane direktne investicije.....	18

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

U nedostatku kvartalnih pokazatelja o nacionalnim računima a na bazi trenutno raspoloživih kratkoročnih indikatora kao što su industrijska proizvodnja, maloprodaja, zaposlenost, vanjskotrgovinska robna razmjena, te podaci iz domena javnih finansija i bankarskog sektora ukazuju na to da je trend ekonomskog rasta u BiH iz prethodne godine nastavljen i u prvom kvartalu 2018. godine. Ovo povećanje poslovne aktivnosti ostvareno je ponajviše zahvaljući izrazito povoljnim ekonomskim kretanjima u eksternom okruženju, kao i jačanju domaće tražnje.

Iako su podaci na nivou jednog kvartala nedovoljni za potpuno preciznu analizu ekonomskih kretanja u BiH, određeni raspoloživi indikatori ukazuju na povećanje poslovne aktivnosti u zemlji. Porast broja zaposlenih lica u prva dva mjeseca od preko 3%, kvartalno povećanje robnog uvoza od 10,3% i prometa u maloprodaji od preko 5%, rast kredita u sektoru stanovništva od oko 7% i povećanje prihoda od PDV ukazuju na povećanje kako privatne tako i ukupne finalne potrošnje u BiH. S druge strane, iako su podaci o kretanjima u domenu investicija prilično oskudni, povećanje uvoza kapitalnih dobara od preko 15%, porast kredita nefinansijskim preduzećima od 7,6%, te povećanje proizvodnje i uvoza građevinskog materijala na neki način ukazuju na moguće povećanje investicija.

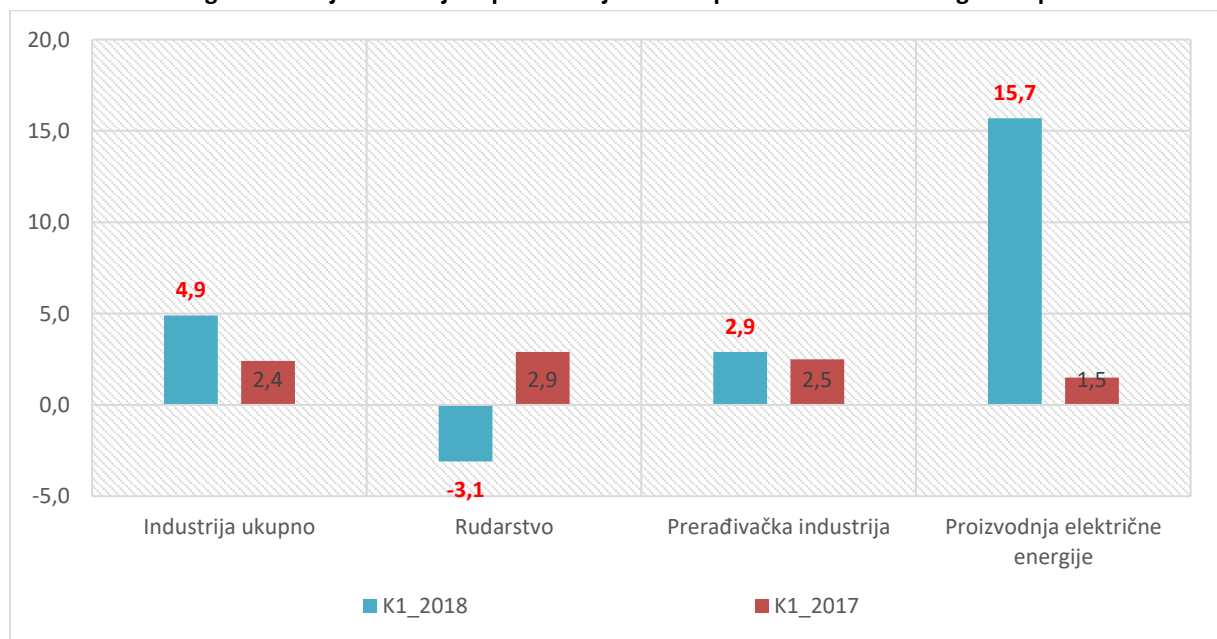
Visok nivo vanjskotrgovinske robne razmjene iz prethodne godine u gotovo istom intenzitetu nastavljen je i tokom prvog kvartala 2018. godine. Tako je Bosna i Hercegovina u K1 2018. godine zahvaljujući izvoznoj tražnji i povećanju proizvodnih aktivnosti u zemlji zabilježila dvocifrene stope rasta ukupnog obima vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom 11%, izvoza 12,1% i uvoza roba 10,3%, dok je pokrivenost uvoza izvozom roba blago poboljšana. Jačanje domaće tražnje (potrošnja i investicije) koja se uglavnom snadbijeva kroz uvoz rezultiralo je skoro ujednačenim stopama rasta uvoza i izvoza roba što je u konačnici dovelo do povećanja vanjskotrgovinskog deficita od 7,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

1. Realni sektor

Industrijska proizvodnja

Tokom prvog kvartala 2018. godine u Bosni i Hercegovini je nastavljen rast fizičkog obima industrijske proizvodnje u nešto jačem intenzitetu u odnosu na prethodnu godinu. Tako je Bosna i Hercegovina u prvom kvartalu 2018. godine zabilježila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od skoro 5% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Posmatrano sektorski, povećanja proizvodnje su registrirana u prerađivačkoj industriji i u okviru sektora za proizvodnju električne energije, dok je proizvodnja u okviru bh. rudnika bila nešto niža u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je prema podacima BHAS-a za prvi kvartal 2018. godine u okviru bh. prerađivačke industrije registrirano povećanje proizvodnje od skoro 3% u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po granama, najznačajnija povećanja proizvodnje registrirana su u okviru izvozno orijentisanih grana kao što su proizvodnja namještaja 3,5%, baznih metala 10%, farmaceutskih proizvoda 12,4%, koksa i rafiniranih naftnih proizvoda 27,6%, te papira i proizvoda od papira od preko 30%. Međutim, čini se da je najznačajniji doprinos povećanju ukupne industrijske proizvodnje zabilježen u okviru sektora za proizvodnju električne energije gdje je u K1 2018. godine u odnosu na isti period prethodne zabilježeno povećanje proizvodnje od preko 15%. Ovaj porast proizvodnje ukupne električne energije u K1 2018. godine ostvaran je zahvaljujući povećanju proizvodnje električne energije u okviru hidroelektrana koja je udvostručena u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, tokom posmatranog perioda došlo je do smanjenja proizvodnje u okviru termoelektrana za oko 10%. Ovaj pad proizvodnje električne energije u okviru termoelektrana negativno se odrazio i na proizvodnju u bh. rudnicima u okviru kojih je tokom prvog kvartala 2018. godine zabilježeno smanjenje proizvodnje od preko 3%.

Grafikon 1. Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH u prvom kvartalu 2018. godine po sektorima

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za mart 2018. godine-prethodni podaci“, 03.05.2018. godine.

Maloprodaja

Prema raspoloživim podacima za mjesec mart trgovina na malo je zabilježila realni pad prometa od 0,4% (III 2018/III 2017)². Do ovog skoro zanemarivog pada je došlo usljed realnog smanjenja trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama od 6,7%. Ukoliko bi se posmatrala trgovina na malo (kada se izuzme promet motornim gorivima) moglo bi se primjetiti da je trgovina na malo u okviru ostalih kategorija ostvarila rast od 1,6%. Ovom rastu u posmatranom periodu je najviše doprinio promet na malo hranom, pićem i duhanskih proizvodima u nespecijalizovanim prodavnicama (9,4%) i specijalizovanim prodavnicama (11,5%). Kod trgovine na malo neprehrambenim proizvodima je zabilježeno realno smanjenje prometa od 3,5%. Dvije djelatnosti koje su ostvarile negativan rast u ovoj kategoriji su ostala trgovina na malo (-8,5%) i trgovina na malo ostalom opremom za domaćinstva u s.p.³ (-11,2%), dok je u ostalim kategorijama zabilježen rast. Tako je trgovina na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. ostvarila realan rast (10,2%), trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. (19,1%), promet u apotekama i trgovinama na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. (8,9%), trgovina knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. (14,2%) te trgovina sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. (28,8%).

Transport

Dostupni podaci za četvrti kvartal 2017. godine pokazuju da je došlo do porasta cestovnog prevoza roba za 13,8% u odnosu na isti period prošle godine. U isto vrijeme broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu je zabilježio smanjenje od 3,8%, dok je prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu ostvario neznatno smanjenje od 0,9%. Kada se posmatra promet roba i putnika u željezničkom saobraćaju evidentan je porast opsega prevoza robe od 3,5% kao i porast prevezenih putnika od 34,3%.

U prometu transporta i skladištenja u BiH je zabilježen nominalni rast od 2,8% (Q4 2017/Q4 2016). Sve djelatnosti u okviru prometa i skladištenja su zabilježile pozitivne stope nominalnog rasta, pa je tako u oblasti skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu ostvaren rast od 12,4, u području kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta porast od 1,1% te rast kod poštanskih i kurirskih djelatnosti od 1,8%.

Tržište rada

Ukupan broj zaposlenih lica u februaru 2018. godine iznosio je 791,4 hiljada i veći je za 3,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.⁴ Najznačajniji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica bio je u području djelatnosti prerađivačke industrije uz stopu rasta od 8,4% u odnosu na februar 2017. godine. Pored industrije značajan rast broja zaposlenih lica bio je u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane uz stopu rasta od 11,4% g/g, a potom djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (3,3% g/g). U martu 2018. godine ukupan broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH manji je za 7% u odnosu na mart 2017. godine i iznosio je 466,3 hiljada.

² Izvor podataka: BHAS

³ Značenje skraćenice: s.p. - specijalizovanim prodavnicama

⁴ Nova metodologija. Od januara 2018. godine u obračun zaposlenih u BiH uvršteni su podaci za Federaciju BiH dobijeni iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH. Podaci o ukupnom broju zaposlenih u BiH su obračunati i retroaktivno za 2017. godinu. Podatak o broju zaposlenih lica u BiH za mart 2018. godine nije bio na raspolaganju u periodu pripreme Informacije.

Tabela 1: Broj zaposlenih (nova metodologija) i registrovanih nezaposlenih lica u BiH

Mjesec	Broj zaposlenih lica u BiH	Broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH	Stopa ⁵ rasta broja zaposlenih lica g/g	Stopa rasta broja registrovanih nezaposlenih lica g/g
01-2017	767.074	511.571	-	-5,1%
02-2017	766.799	509.907	-	-5,0%
03-2017	773.053	501.522	-	-5,4%
04-2017	779.342	495.405	-	-5,5%
05-2017	783.585	487.426	-	-6,1%
06-2017	786.399	485.888	-	-6,2%
07-2017	787.933	486.309	-	-6,5%
08-2017	785.582	485.088	-	-6,8%
09-2017	792.779	480.379	-	-6,7%
10-2017	793.470	478.191	-	-6,7%
11-2017	795.055	475.549	-	-7,0%
12-2017	792.601	475.084	-	-6,9%
01-2018	790.943	475.541	3,1%	-7,0%
02-2018	791.397	472.957	3,2%	-7,2%
03-2018	-	466.330	-	-7,0%

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

U februaru 2018. godine prosječna neto plata u BiH nominalno je veća za 1,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosila je 849 KM.⁶ Posmatrano prema područjima djelatnosti prosječna neto plata u februaru imala je naveću nominalnu stopu rasta u područjima administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti (7,4% g/g) i djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (5,4% g/g) i djelatnosti vađenja ruda i kamena (4,5% g/g).

U martu 2018. godine broj penzionera u BiH uvećan je za 1% u odnosu na isti mjesec 2017. godine i iznosi 667,5 hiljada.⁷ U istom mjesecu prosječna penzija u BiH uvećana je za 2,8% g/g i iznosi 371 KM.⁸ Iako je rast penzija rezultat uvećanja penzija u oba entiteta, u FBiH je u martu 2018. godine stupio na snagu novi Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju što je uticalo na povećanje prosječne penzije u posmatranom entitetu.⁹ Iznos najniže penzije u oba bh. entiteta ostao je nepromijenjen u posmatranom mjesecu.¹⁰

⁵ Stope rasta broja zaposlenih lica u 2017. godini nisu dostupne jer su prema novoj metodologiji preračunati podaci za 2017. godinu ali ne za 2016. godinu.

⁶ Podatak o prosječnoj neto plati u BiH za mart 2018. godine nije bio na raspolaganju u periodu pripreme Informacije.

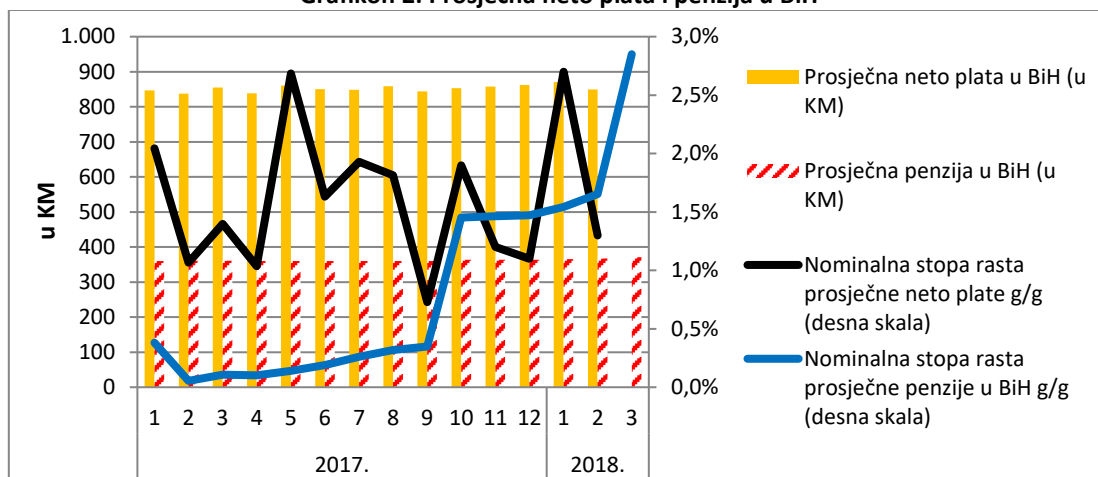
⁷ Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

⁸ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera.

⁹ Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, Službene novine FBiH 13/18. Za prvi mjesec primjene novog Zakona o PIO, a u isplati penzija za mart 2018. godinu, predviđeno je jednokratno povećanje penzija dijelom korisnika, a prema članu 140 novog Zakona o PIO, i to: - korisnicima penzija, koji su prava ostvarili do 31.07.1998. godine, zakonski iznos penzije, po Zakonu o PIO/MIO vežećem do 28.2.2018. godine, se povećava za 10% i na tako uvećan iznos se primjenjuje isplatni koeficijent po članu 51 prethodnog zakona. Korisnicima koji su ostvarili svoja prava od 1.8.1998. do 31.12.2007. godine zakonski iznos penzije, po zakonu o PIO primjenjivanom do 28.2.2018. godine, se povećava za 5%, i taj iznos se množi sa sa posljednjim isplatnim koeficijentom po članu 51 dosadašnjeg zakona. Izvor: <http://www.fzmiopio.ba>.

¹⁰ U FBiH najniža penzija iznosi 326,2 KM, a u RS 179,7 KM.

Grafikon 2: Prosječna neto plata i penzija u BiH

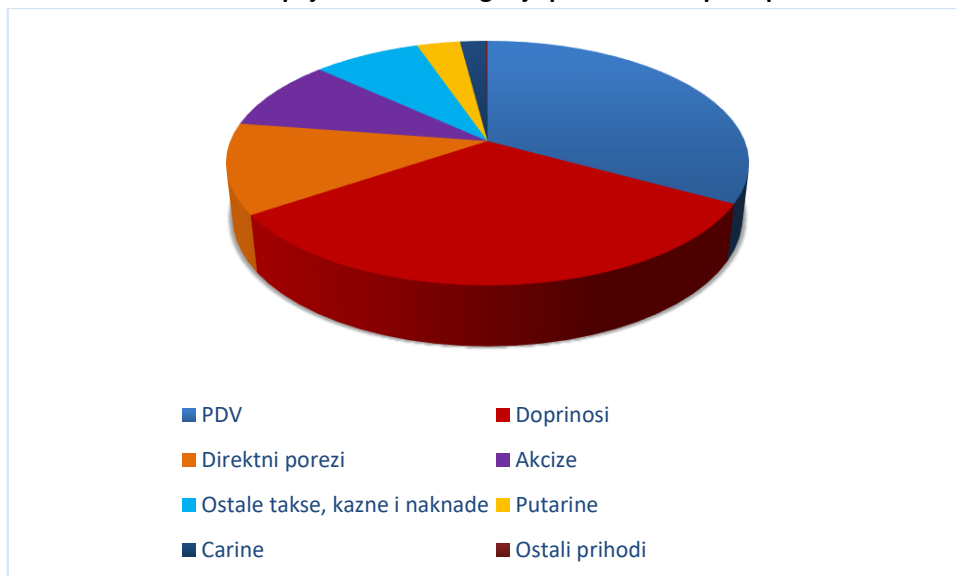

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

U prva tri mjeseca 2018. godine, na nivou BiH, je prikupljeno oko 3,5 milijarde KM javnih prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi su ostvarili rast od 8,0%. U strukturi javnih prihoda sa oko 48% učestvuju prihodi naplaćeni od strane UIO, a oko 52% ukupnih prihoda čine prihodi u nadležnosti entitetskih poreskih uprava.

Grafikon 3: Udio pojedinačnih kategorija prihoda u ukupnim prihodima

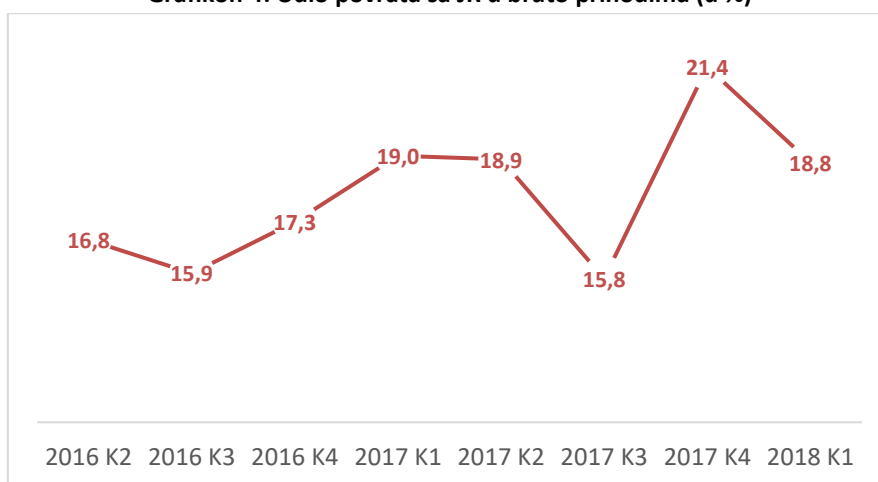
Izvor: UIO BiH, entitetske poreske uprave

Indirektni porezi u BiH

Naplaćeni prihodi. Mart mjesec 2018. karakteriše nešto slabija naplata bruto prihoda od indirektnih poreza, ponovni rast povrata sa jedinstvenog računa UIO BiH, što je rezultiralo niskom stopom naplate neto prihoda od indirektnih poreza (svega 2,9% g/g) u toku posmatranog mjeseca, a što se, sa druge strane, odrazilo i na nižu stopu rasta za prva tri mjeseca. Slabija naplata bruto prihoda od indirektnih poreza, tokom marta mjeseca, rezultat je smanjenja prihoda od akciza i ostalih prihoda. Po osnovu indirektnih poreza, za prva tri mjeseca tekuće godine, ukupno je prikupljeno oko 1,7 milijardi KM bruto prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, bruto prihodi su ostvarili rast od 10,3%.

Ranije spomenuti, porast povrata sa JR tokom marta mjeseca, doveo je do rasta istih od 9,2% za prva tri mjeseca. U posmatranom periodu, naplaćeno je oko 1,4 milijardi KM neto prihoda od indirektnih poreza, što je 10,5% više nego u istom periodu prethodne godine. Najveći doprinos rastu neto prihoda, dali su prihodi od PDV, putarina i akciza.

Grafikon 4: Udio povrata sa JR u bruto prihodima (u %)

Izvor: UIO BiH

Porez na dodatu vrijednost. U prva tri mjeseca, po osnovu PDV-a ukupno je naplaćeno oko 1,2 milijarde KM bruto prihoda, odnosno 855 miliona KM neto prihoda. Prihodi od PDV-a, u poređenju sa prva tri mjeseca prethodne godine, veći su za 8,4%, u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Preko 60% prihoda od PDV, su prihodi po osnovu uvoza, a ostatak čini domaći PDV. Prema podacima iz državne prijave BiH¹¹, prihodi od PDV-a bilježe rast od 9,9%. Rast prihoda od PDV, prema poreskim prijavama, ostvaren je zahvaljujući rastu prometa kako uvoznih roba i usluga (3,1%), tako i domaćeg prometa istih (11,2%).

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2018	jan-mar 2017	jan-mar 2018	jan 2018	feb 2018	mar 2018
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	3,5	10,3	17,5	9,7	4,4
Povrati	18,8	17,5	9,2	22,4	-5,9	11,2
Neto prihodi - prikupljeno	81,2	0,6	10,5	16,3	13,4	2,9
PDV	50,3	2,3	8,4	10,8	11,7	3,2
Carine	3,9	10,4	7,2	17,4	7,4	0,6
Akcize	19,6	-3,4	5,5	20,5	8,3	-11,3
Putarine	6,6	4,2	46,4	12,6	78,2	51,0
Ostali prihodi	0,3	-1,6	6,9	13,7	11,5	-2,0
Neusklađeni prihodi	0,6	-70,8	247,2	...	-34,5	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	4,1	9,9	16,8	9,9	3,9
Minimalne rezerve	20,4	17,3	16,7	21,9	-8,0	35,4
Budžeti	79,6	1,4	8,3	15,5	14,2	-3,2
Servisiranje vanjskog duga	12,0	41,4	18,1	-1,3	14,9	29,6
FBIH	7,5	44,2	14,8	0,8	12,6	22,9
RS	4,4	36,3	22,3	-5,1	19,3	38,5
BD	0,1	69,6	143,3	25,0	8,7	158,7
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	67,6	-3,0	6,7	17,7	14,1	-11,0
Institucije BiH	10,8	0,8	-1,6	0,0	0,0	-4,3
FBIH	36,7	-3,5	10,0	21,1	18,8	-9,6
RS	17,8	-4,9	5,7	22,8	12,9	-18,1
BD	2,3	0,5	7,7	18,5	17,8	-12,2

Izvor: UIO BiH

¹¹ Podaci o PDV-u su preuzeti iz Državne prijave UIO, koja prikazuje neto PDV prihode na obračunskoj osnovi.

Akcize. Tokom prva tri mjeseca tekuće godine, prikupljeno je oko 33 miliona KM neto prihoda od akciza, što predstavlja povećanje od 5,5% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. 78% prihoda od akciza čine uvozne akcize, pa je razumljivo da je njihov rast od 18,5% g/g, dao najviši doprinos ukupnom rastu prihoda od akciza. U istom, posmatranom, periodu, prihodi od domaćih akciza su smanjeni za oko 20%. Prihodi od akciza na naftu i naftne derivate su smanjeni za prva tri mjeseca za 0,6%, kao rezultat smanjena prihoda i od uvoza a i domaćeg prometa ovim proizvodom u mjesecu martu. U istom periodu, prihodi od akciza na duvan i duvanske prerađevine su rasli oko 9,6% g/g. Rast je ostvaren zahvaljujući rastu prihoda od akciza na uvozni duvan i duvanske prerađevine, dok prihod od akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine nastavljaju da se smanjuju. U istom periodu, prihodi po osnovu ostalih akciza bilježe smanjenje.

Carine. Po osnovu carina za prva tri mjeseca tekuće godine je naplaćeno oko 67 miliona KM bruto prihoda, odnosno oko 66 miliona KM neto prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, prihodi od carina su ostvarili rast od 7,2%.

Putarine. Kao rezultat primjene novog Zakona o akcizama, i prihodi od putarina se povećavaju sa svakim novim mjesecom. Tako je po osnovu putarina, za prva tri mjeseca, prikupljeno oko 113 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ovi prihodi su ostvarili rast od 46,4%.

Raspoređeni prihodi. Nakon 20% ukupno prikupljenih sredstava, za minimalne rezerve (povrate) UIO je za prva tri mjeseca izdvojila oko 346 miliona KM ili 16,7% više, nego u istom periodu prethodne godine. Preostalih 80% se odnosi na finansiranje svih nivoa vlasti u BiH. Odnosno, krajnjim korisnicima je raspodjeljeno oko 1,4 milijardi KM (8,3% više).

Tabela 3: Raspodjeljena sredstva sa JR UIO za prva tri mjeseca 2017. i 2018. godine

	FBIH			RS			DB BiH		
	Doznačeno	Vanjski dug	Ukupno	Doznačeno	Vanjski dug	Ukupno	Doznačeno	Vanjski dug	Ukupno
	(u mil. KM)			(u mil. KM)			(u mil. KM)		
2018	617	127	743	298	74	372	39	2	41
2017	550	111	661	275	61	336	36	1	37
U %	12,1	14,8	12,5	8,3	22,3	10,8	8,8	143,3	11,9

Izvor: UIO BiH

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Tokom mjeseca marta, prihodi od direktnih poreza i doprinosa, a posmatrano na BiH nivou, su ostali skoro nepromjenjeni u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine (1,4%). Navedena skromna stopa rasta se odrazila na nešto nižu stopu rasta na kraju posmatranog perioda, a u poređenju sa prethodnim periodima.

U prva tri mjeseca 2018. godine, po osnovu direktnih poreza, doprinosa i drugih prihoda u nadležnosti entitetskih poreskih uprava, ukupno je prikupljeno oko 1,9 milijardi KM prihoda, što je za 5,9% više nego u istom periodu prethodne godine. Svi prihodi, posmatrani po kategorijama, osim prihoda od taksi, kazni i naknada su ostvarili pozitivne stope rasta. Detaljniji pregled se može vidjeti iz tabele ispod.

Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-mar 2018			RS jan-mar 2018			BiH jan-mar 2018		
	miliona KM		rast	miliona KM		rast	miliona KM		rast
	2017	2018	u %	2017	2018	u %	2017	2018	u %
Direktni porezi	234,2	266,0	13,6	136,9	156,7	14,4	371,1	422,7	13,9
Porez na dohodak	96,7	107,6	11,3	55,9	61,4	9,8	152,6	169,0	10,7
Porez na dobit	89,8	106,6	18,7	75,1	88,7	18,2	164,9	195,4	18,5
Porezi građana	47,3	51,4	8,7	6,0	6,6	10,2	53,2	57,9	8,9
Ostali porezi	0,4	0,4	5,3	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	5,3
Takse, kazne i naknade	190,8	181,5	-4,8	108,4	99,0	-8,7	299,2	280,6	-6,2
Doprinosi	749,3	807,0	7,7	328,8	341,9	4,0	1.078,2	1.148,9	6,6
PIO	413,8	448,3	8,3	183,5	194,5	6,0	597,4	642,8	7,6
Zdravstvo	301,4	321,3	6,6	120,7	121,5	0,7	422,1	442,8	4,9
Nezaposleni	34,1	37,4	9,7	9,4	8,0	-14,5	43,5	45,4	4,5
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	13,8	16,4	18,8	13,8	16,4	18,8
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,4	1,4	3,2	1,4	1,4	3,2
UKUPNO	1.174,3	1.254,5	6,8	574,2	597,6	4,1	1.748,5	1.852,1	5,9

Direktni porezi. Prihodi od direktnih poreza rasli su stopom od 13,9%, u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Tokom posmatranog perioda, u strukturi direktnih poreza, došlo je do promjene. Vodeća kategorija po iznosu naplaćenih sredstava, jesu prihodi od poreza na dobit, koji su zabilježili rast od 18,5% g/g. Rastu prihoda od poreza na dobit najviše su doprinijeli porez na dobit pravnih lica i porez na dobit banaka. Druga, po značaju, kategorija direktnih poreza jesu prihodi od poreza na dohodak, koji su rasli stopom 10,7%. Na rast ove kategorije prihoda uticala je povećana naplata prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica od nesamost djelatnosti, porez na prihode od samostalnih djelatnosti i porez na prihode od kapitala.

Prihodi od doprinosa. Po osnovu doprinosa prikupljeno je oko 1,5 milijardu KM prihoda, što je za 6,6% više nego u istom periodu prethodne godine.

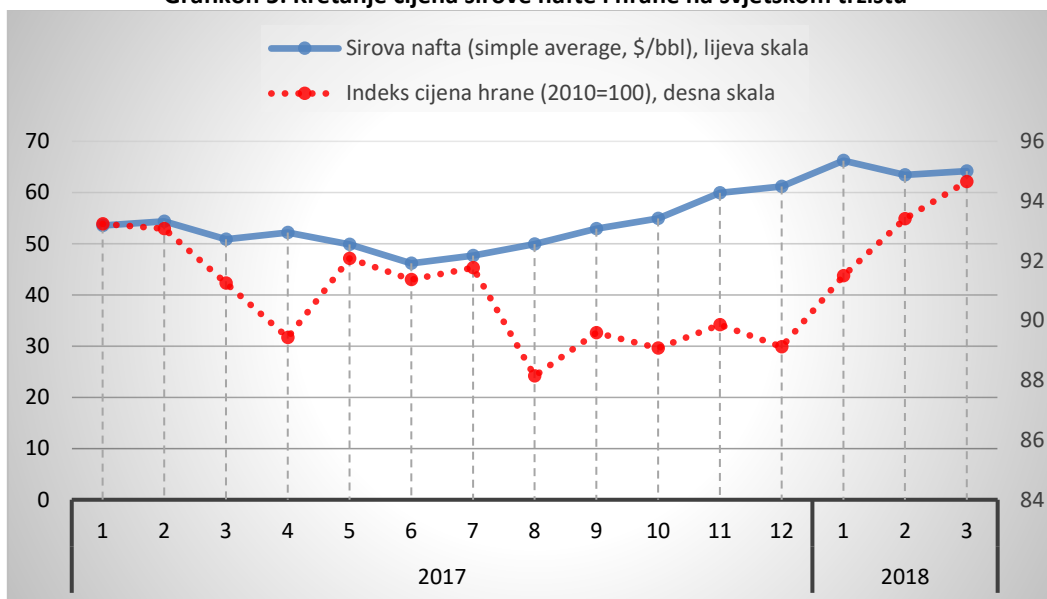
Ostali prihodi. Tokom posmatranog perioda, nastavlja se smanjenje u naplati ostalih prihoda (različite takse, kazne i naknade). Tako je po ovom osnovu, za tri mjeseca tekuće godine, prikupljeno svega 281 milion KM prihoda, što je za 6,2% manje nego u istom periodu prethodne godine.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

U martu 2018. godine nastavljen je postepeni rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. U posmatranom mjesecu cijena sirove nafte je iznosila 64,2 \$/barelu (grafikon ispod) i veća je u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 26,1%. Indeks hrane na svjetskom tržištu takođe je uvećan u martu 2018. godine za 3,7% u odnosu na isti mjesec 2017. godine. Kretanje cijena nafte i hrane u 2017. i 2018. godini predstavljeno je na grafikonu ispod.

Grafikon 5: Kretanje cijena sirove nafte i hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

U periodu I-III 2018. godine u BiH je registrovana inflacija od 0,8% u poređenju sa istim periodom 2017. godine. Iako je u gotovo svim odjeljcima CPI indeksa registrovan rast cijena (tabela ispod) najbrži rast cijena u posmatranom periodu bio je u odjeljku alkohola i duvana (6,9% g/g). Od 1. januara 2018. godine nastavljena je harmonizacija akcizne politike u BiH sa politikom akciza na cigarete u Evropskoj uniji.¹²

Takođe, u martu je došlo do poskupljenja određenih vrsta cigareta kao rezultat poslovne politike proizvođača. Pored cigareta i duvana, cijene u odjeljku prevoza uvećane su za 4,1% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Pored toga što su cijene sirove nafte na svjetskom tržištu u periodu I-III 2018. godine bile veće u odnosu na isti period prethodne godine, od februara 2018. godine došlo je do poskupljenja tečnih goriva¹³ što je podstaklo rast cijena u odjeljku prevoza. U okviru odjeljka stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti cijene su u posmatranom periodu uvećane za 2,2% g/g, gdje je najbrži rast cijena bio je u okviru pododjeljku stanarina kao i el. energije, plina i drugih energenata.

Indeks potrošačkih cijena u BiH izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju u 2018. godini čini 615 proizvoda. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u BiH od januara 2018. godine primjenjuju se ponderi koji se baziraju na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava za 2015. godinu (referentna baza za izračunavanje indeksa je 2015. godina). Ponderi se svake godine koriguju s kretanjem cijena u prethodnoj godini. Izvor: BHAS.

¹² Povećanje akciza na cigarete i duvan od 01.01.2018. godine. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,60 KM, a specifična akciza 1,50 KM za isto pakovanje. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iskazane za 1000 komada cigareta i iznosi 104 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2018. godinu.

¹³ Detaljnije o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH br. 91/17).

Tabela 5: Indeks potrošačkih cijena u BiH

	I 2018 I 2017	II 2018 II 2017	III 2018 III 2017	I-III 2018 I-III 2017
00 Ukupan indeks	100,3	100,9	101,1	100,8
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,0	100,6	101,3	101,0
02 Alkoholna pića i duvan	106,3	106,5	107,9	106,9
03 Odjeća i obuća	91,7	91,0	89,9	90,9
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,8	102,5	102,2	102,2
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	98,9	99,1	98,8	98,9
06 Zdravstvo	101,2	101,2	101,2	101,2
07 Prevoz	100,9	105,7	105,6	104,1
08 Komunikacije	96,9	97,0	97,1	97,0
09 Rekreacija i kultura	100,5	100,7	100,9	100,7
10 Obrazovanje	100,0	100,0	100,0	100,0
11 Restorani i hoteli	100,1	100,3	100,2	100,2
12 Ostala dobra i usluge	99,5	100,3	100,0	99,9

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Ukupna novčana masa (M2) na kraju marta 2018. godine iznosila je 22,4 mlrd. KM i veća je u odnosu na isti mjesec 2017. godine za 8,9%. Sve komponente novčane su uvećane u posmatranom mjesecu (tabela ispod). Najznačajniji doprinos rastu dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti (5,3 p.p.), a zatim prenosivi depoziti u stranoj valuti (1,4 p.p.) i gotovina izvan banaka (1,2 p.p.).

Tabela 6: Kretanje novčane mase u martu 2018. godine

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	M1	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	QM	M2
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	3.637,7	7.085,3	10.723,1	4.088,1	1.889,1	5.680,9	11.658,1	22.381,1
Stopa rasta g/g	7,5%	18,2%	14,4%	2,6%	18,6%	1,6%	4,4%	8,9%

Izvor: CBBiH

Na kraju marta 2018. godine rezervni novac (M0) je iznosio 9,6 mlrd. KM što je za 18,9% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Rast rezervnog novca rezultat je uvećanja gotovine izvan monetarnih vlasti, depozita banaka kod monetarnih vlasti i prenosivih depozita drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (tabela ispod). Ipak, najznačajniji doprinos rastu dali su depoziti banaka kod monetarnih vlasti (15,3 p.p.) sa stopom rasta od 31,2% g/g. Iako su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti, kao komponenta M0, imali najbržu stopu rasta (41,6% g/g), njihov doprinos rastu M0 bio mali zbog malog učešća u M0 (0,9%).

Tabela 7: Kretanje rezervnog novca u martu 2018. godine

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	4.342,7	5.205,3	85,8	9.633,8
Stopa rasta g/g	6,6%	31,2%	41,6%	18,9%

Izvor: CBBiH

U martu 2018. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je 5,1 mlrd. KM i veći je za 26,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Veći dio prosječnog salda računa obaveznih rezervi pripada višku iznad obaveznih rezervi (55,8%), dok se ostatak odnosi na prosječne obavezne rezerve (44,2%). Prosječne obavezne rezerve uvećane su za 10,1% g/g i iznose 2,3 mlrd. KM, a višak iznad obaveznih rezervi je uvećan za 42,8% g/g i iznosi 2,8 mlrd KM.

Tabela 8: Prosječne obavezne rezerve u martu 2018. godine

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	22.513,9	2.251,4	5.097,7	2.846,3	10,0%	22,6%
Stopa rasta g/g	10,1%	10,1%	26,3%	42,8%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve u martu 2018. godine uvećane su za 17,8% u odnosu na isti mjesec 2017. godine i iznose 10,9 mlrd. KM. Rast bruto deviznih rezervi rezultat je uvećanja investicija u vrijednosne papire i strane valute u trezoru CBBiH (tabela ispod). Posmatrajući strukturu bruto deviznih rezervi nije bilo značajnijih promjena. Investicije u vrijednosne papire (72,8%) dominiraju u strukturi bruto deviznih rezervi, a zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (23,1%).

Tabela 9: Stanje bruto deviznih rezervi u martu 2018. godine

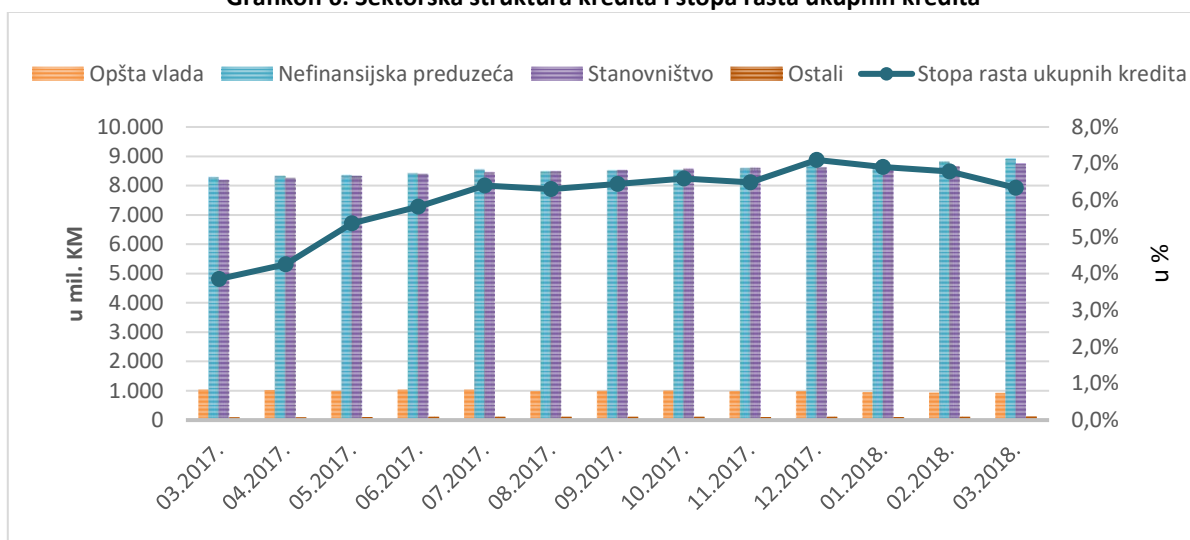
Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	202,1	1,7	245,5	2.513,1	0,0	7.922,2	10.884,7
Stopa rasta g/g	-7,4%	-32,1%	15,5%	-3,0%	-	27,4%	17,8%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Ukupni krediti u mjesecu martu su iznosili 18,69 milijardi KM i rasli su po stopi 6,3% g/g. Najveću stopu rasta su imali krediti nefinansijskim preduzećima 7,6% g/g. Krediti stanovništvu rasli po stopi 6,9% g/g dok su krediti opštoj vladi nastavili trend pada sa negativnom stopom od 10,2% g/g. Time su krediti nefinansijskim preduzećima dostigli 8,91 milijardu KM sa učešćem u ukupnim kreditima od 47,6% dok su krediti stanovništvu iznosili 8,75 milijardi KM sa učešćem 46,8% g/g.

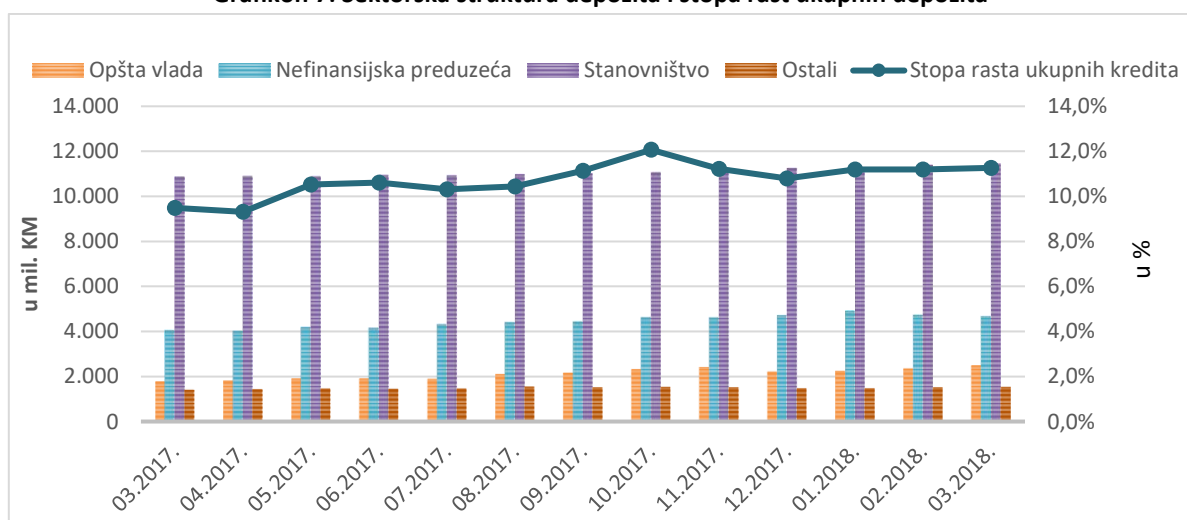
Grafikon 6: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Depoziti na kraju mjeseca marta 2018. godine su iznosili 20,14 milijardi KM uz stopu rasta od 11,3% g/g. Najveće učešće 56,9%, su imali depoziti stanovništvu koji su dostigli iznos od 11,46 milijardi uz stopu rasta 5,4% g/g. Drugi po veličini su bili depoziti nefinansijskih preduzeća sa 4,67 milijardi KM uz učešće od 23,2% i stopom rasta od 15,5% g/g. Depoziti opšte vlade su iznosili 2,49 milijardi uz stopu rasta 40,1% g/g.

Grafikon 7: Sektorska struktura depozita i stopa rast ukupnih depozita

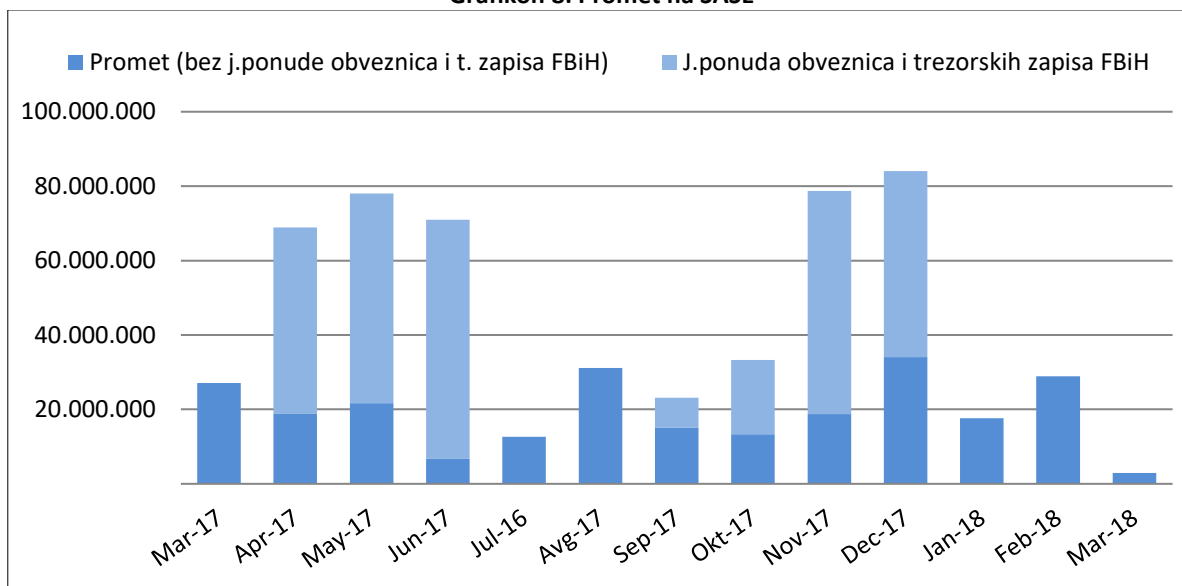

Izvor: CBBiH

Berze u BiH

Ukupan promet na SASE u martu je iznosio 2,94 mil. KM i manji je 89,1% g/g. Nije bilo javne emisije obveznica i trezorskih zapisa Federacije BiH u ovom mjesecu. Učešće SASE u ukupnom prometu u BiH u mjesecu martu je iznosilo 21%.

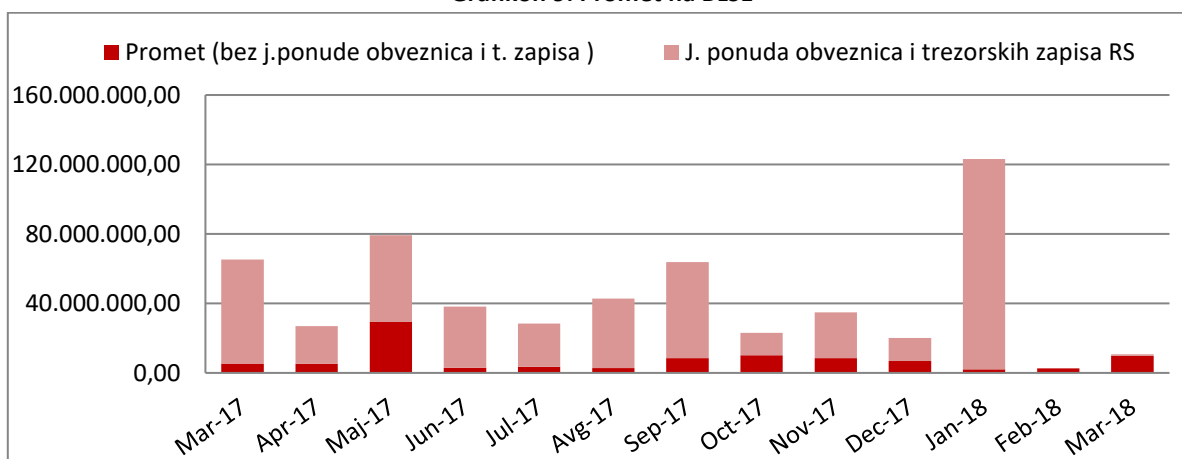
Grafikon 8: Promet na SASE

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet na banjalučkoj berzi u martu je bio 10,79 mil. KM. U ovome mjesecu je organizovana javna ponuda obveznica (MKD Credis a.d. Banja Luka) u iznosu od 928 hiljada KM. U mjesecu martu nije bilo emisije trezorskih zapisa. Učešće BLSE u ukupnom prometu u BiH je bilo 79%.

Grafikon 9: Promet na BLSE

Izvor: SASE i BLSE

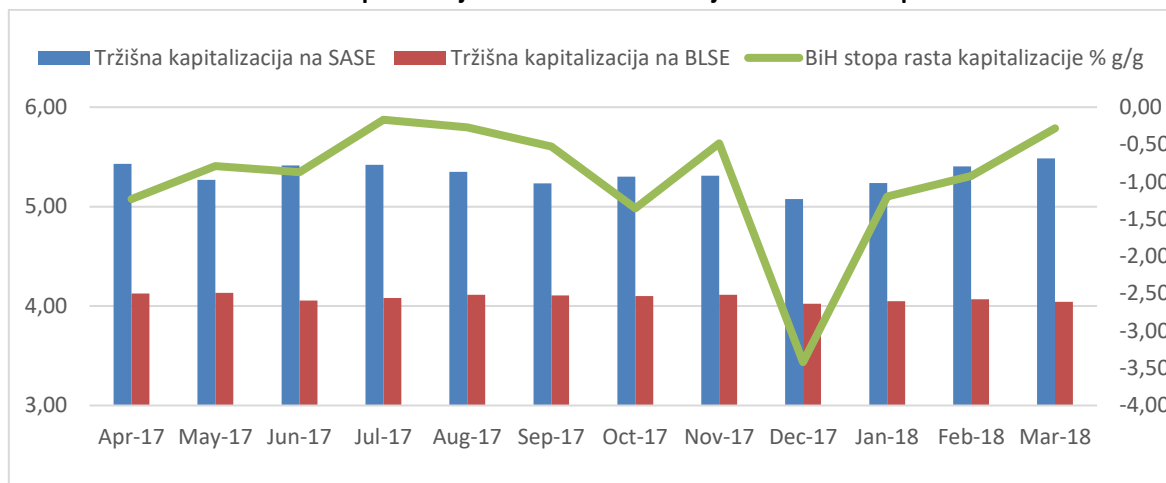
Tabela 10: Promet (u KM) na SASE i BLSE

Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Mar-16	84.574.870	58.582.438	143.157.309
Mar-17	27.116.752	65.339.097	92.455.850
Mar-18	2.948.360	10.788.248	13.736.608

Izvor: SASE i BLSE

Ukupna kapitalizacija na SASE i BLSE je iznosila 9,53 milijarde KM i uz negativnu stopu rasta od 0,3% g/g. Odnos vrijednosti kapitalizacije na SASE i BLSE je 57,6% prema 42,4%. Kapitalizacija na SASE je u mjesecu martu iznosila 5,48 milijardi KM uz stopu rasta 1% g/g. U mjesecu martu kapitalizacija na BLSE je iznosila 4,04 milijarde KM uz pad od 2% g/g.

Grafikon 10: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

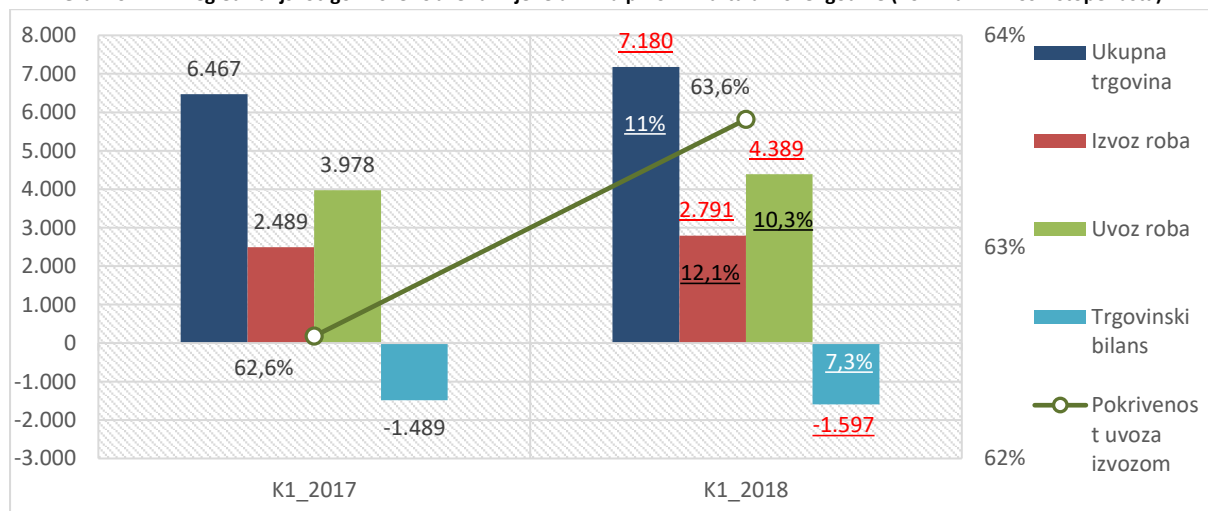
Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Raspoloživi podaci o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni ukazuju na to da je trend rasta iz prethodne godine nastavljen tokom prvog kvartala 2018. godine. Tako je Bosna i Hercegovina u K1 2018. godine zabilježila povećanja obima trgovinske razmjene, uvoza i izvoza roba, vanjskotrgovinskog deficita, dok je pokrivenost uvoza izvozom blago poboljšana. Ovaj uzlazni trend u okviru bh. vanjskotrgovinske robne razmjene po svemu sudeći je posljedica povoljnih ekonomskih prilika u okruženju, prije svega u zemljama EU.

Grafikon 11. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH u prvom kvartalu 2018. godine (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Poboljšanje ekonomskih prilika u eksternom okruženju koje se manifestovalo povećanjem ekonomske aktivnosti prije svega u zemljama EU rezultiralo je povećanjem izvozne tražnje za bh. proizvodima odnosno povećanjem bh. robnog izvoza. Tako je Bosna i Hercegovina u prvom kvartalu 2018. godine ostvarila robni izvoz u vrijednosti od oko 2,8 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od

12,1%.¹⁴ Ako se detaljnije posmatra struktura ostvarenog izvoznog rasta u BiH uvidljivo je da su najveća povećanja a samim tim i doprinosi rastu izvoza u prvom kvartalu 2018. godine ostvarena u okviru izvoza aluminijuma 18,8% (1,2 p.p), rafiniranih ulja i koksa u okviru kojih je izvoz značajno uvećana a zajednički doprinos rastu iznosio (1,5 p.p), zatim papira gdje je izvoz udvostručen (1 p.p), te obuće 11,7% (0,8 p.p), baznih metala i proizvoda od metala od oko 20% (1,5 p.p) i električne energije 10,5% (0,5 p.p). S druge strane, tokom prvog kvartala 2018. godine došlo je do smanjenja izvoza suncokretovog ulja, mlinskih proizvoda i farmaceutskih preparata.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, bh. izvoz roba na tržište zemalja EU iznosio je nešto više od 2 milijarde KM što predstavlja 74% ukupnog bh. izvoza i uvećan je 13,8%, dok je izvoz na tržište CEFTA-e iznosio 418 miliona KM što je oko 15% ukupnog bh. izvoza i uvećan je za 10,7%. Posmatrano po zemljama, BiH je tokom K1 2018. godine najznačajnija povećanja izvoza roba zabilježila prilikom izvoza u Srbiju 16,9% (1,6 p.p), Njemačku od 10,9% (1,6 p.p.), Austriju 15,4% (1,2 p.p), Hrvatsku 13,2% (1,5 p.p), Italiju 12,5% (1,4 p.p), Sloveniju 12,4% (1,1 p.p)

S druge strane, ovaj izvozni rast uz nastavak rasta poslovne aktivnosti u zemlji rezultirao je i povećanjem bh. robnog uvoza. Tako je BiH tokom prvog kvartala 2018. godine ostavila uvoz roba u vrijednosti od skoro 4,4 milijarde KM što predstavlja nominalno povećanje od 10,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja uvoza a samim tim i najznačajniji doprinos rastu su zabilježena prilikom uvoza baznih metala 34% (2,3 p.p) u okviru kojih su se najviše uvozili sirovo željezo čelika 51% i aluminij, zatim sirove nafte gdje je uvoz udvostručen a doprinos povećanju ukupnog uvoza iznosio skoro (2 p.p), motornih vozila 12% (0,7 p.p) i mašina od 27% (0,6 p.p).

Posmatrano po trgovinskim blokovima, tokom prvog kvartala 2018. godine BiH je najviše robe uvozila iz EU 2,6 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 7,1%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 510 miliona KM i uvećan je za 3,5%. Posmatrano po zemljama, najznačajnije povećanje uvoza roba registrirano je prilikom uvoza roba iz Rusije koji je udvostručen a doprinos povećanju ukupnog uvoza je iznosio (3,3) p.p. Povećanje uvoza roba registrirana su u okviru uvoza iz Njemačke 14,7% (1,8 p.p), Italije 10,5% (1,2 p.p), Kine 16,6% (1,1 p.p), Turske 20,5% (0,8 p.p) i Srbije 5,2% (0,5 p.p), dok je uvoz roba iz Hrvatske tokom prvog kvartala 2018. godine smanjen za 2,3%.

Visok nivo bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom u K1 2018. godine rezultirao je vanjskotrgovinskim robnim deficitom od skoro 1,6 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine ovo predstavlja povećanje od 110 miliona KM odnosno 7,3%. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima najznačajnija povećanja vanjskotrgovinskog deficita su registrirana prilikom robne razmjene sa Rusijom, Kinom, Njemačkom, Italijom i Turskom, dok je deficit smanjen u okviru vanjskotrgovinske razmjene sa Srbijom i u većoj mjeri Hrvatskom. S druge strane vrijedi istaći da je BiH tokom prvog kvartala 2018. godine ostvarila vanjskotrgovinski suficit prilikom robne razmjene sa Austrijom, Crnom Gorom i Slovenijom. Ukupna pokrivenost uvoza u prvom kvartalu 2018. godine blago je poboljšana je za 1 p.p u odnosu na isti period prethodne godine i iznosila je 63,6%. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima pokrivenost uvoza izvozom sa EU je iznosila 78,5%, dok je stepen pokrivenosti uvoza izvozom roba u sa zemljama CEFTA-e u K1 2018. godine iznosio 81,9%. Posmatrano po zemljama pokrivenost uvoza izvozom roba je iznosila: Austrija 148%, Slovenija 116%, Hrvatska 84,1%, Njemačka 77,8%, Italija 69% i Srbija 64,1% Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene u prvom kvartalu 2018. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

¹⁴ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene sa inostranstvom mart 2018. godine“, 20.04.2018. godine.

Tabela 11: Pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za K1_2018. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	K1_2017	K1_2018	2018/2017 promjena %		K1_2017	K1_2018	2018/2017 promjena %		K1_2017	K1_2018	2018/2017 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
UKUPNO	2488	2791	12,1	12,1	3975	4388	10,3	10,3	-1487	-1597	7,3	7,3	63,6%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA	29	36	25,5	0,3	109	111	1,7	0,05	-80	-74	-6,9	-0,37	32,9%
2 PORJEKLA PROIZVODI BILNOG	61	42	-31,5	-0,77	214	210	-1,9	-0,10	-153	-168	9,9	1,02	19,9%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA I PREHRAMBENE	41	29	-27,9	-0,46	60	49	-19,1	-0,29	-20	-19	-0,5	-0,01	60,2%
4 PRERADEVINE PROIZVODI MINERALNOG	77	75	-3,4	-0,10	326	334	2,5	0,20	-249	-259	4,3	0,72	22,4%
5 PORJEKLA PROIZVODI HEMIJSKE	242	306	26,6	2,58	556	629	13,2	1,85	-315	-324	2,9	0,62	48,6%
6 INDUSTRIJE ILI SRODNIH	224	223	-0,6	-0,06	394	410	4,1	0,40	-170	-187	10,3	1,17	54,4%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	76	89	17,3	0,53	256	289	12,8	0,82	-180	-200	10,9	1,32	30,8%
8 KOŽA I KRZNO	51	51	-0,8	-0,02	119	116	-2,9	-0,09	-68	-65	-4,5	-0,21	43,7%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	161	169	4,7	0,30	58	69	18,8	0,27	103	100	-3,3	0,23	244,7%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	46	71	53,6	0,99	95	103	9,1	0,22	-49	-33	-33,1	-1,08	68,5%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	136	152	12,4	0,68	269	298	10,7	0,72	-134	-145	8,9	0,80	51,2%
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	176	199	12,9	0,92	89	94	5,5	0,12	87	105	20,5	-1,20	211,9%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH	17	19	8,1	0,06	70	77	9,9	0,17	-53	-58	10,4	0,37	24,2%
14 BISERI, PLEMENTI METALI I NJIHOVI PROIZVODI	3	3	26,9	0,03	3	4	9,1	0,01	-1	0	-57,1	-0,03	91,7%
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	426	529	24,0	4,12	404	509	26,2	2,66	23	19	-14,5	0,22	103,8%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	296	335	13,2	1,57	521	598	14,7	1,93	-225	-263	16,8	2,55	56,0%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I	79	91	15,2	0,48	289	314	8,7	0,63	-210	-223	6,3	0,89	29,0%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	6	8	29,7	0,08	51	64	24,9	0,32	-45	-56	24,2	0,73	13,0%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	39	44	13,3	0,21	3	2	-36,0	-0,02	37	43	16,7	-0,41	2768,8%
20 RAZNI PROIZVODI	301	321	6,7	0,81	87	108	24,5	0,54	214	212	-0,6	0,08	296,3%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	3000,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

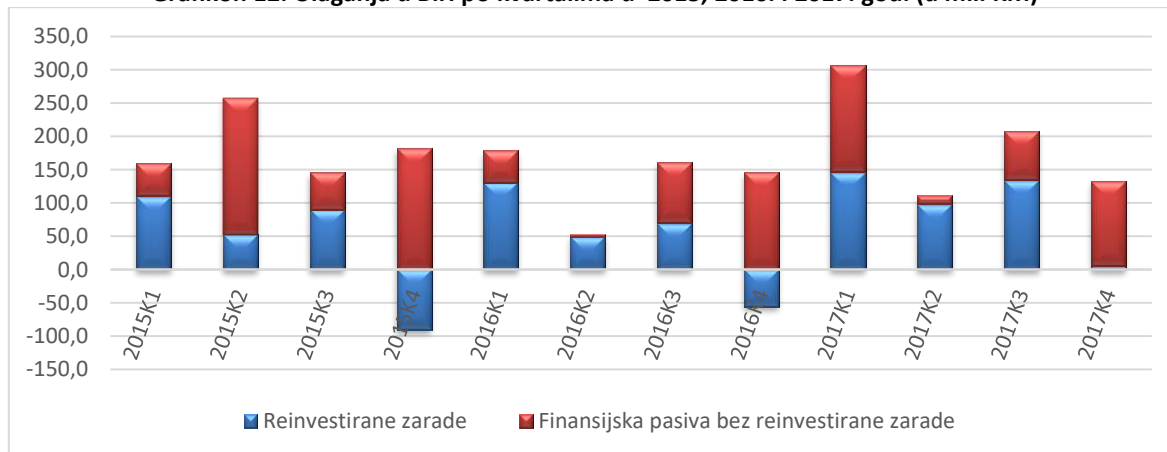
Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktne investicije

U vrijeme pisanja Informacije nisu bili dostupni podaci za prvi kvartal 2018. godine.

Prema posljednjim podacima CBBiH u platnom bilansu ukupna strana ulaganja u četvrtom kvartalu 2017. godine su iznosila 133 mil. KM (neto finansijska pasiva). Time su ukupna SDU za dvanaest mjeseci iznosila 758,4 mil. KM i veća su za 57,3% g/g. Ukupne reinvestirane zarade u 2017. godini su iznosile 384,3 mil. KM. Učešće reinvestiranih zarada u 2017.godini je bilo 50,7% i veće je od učešća u istom periodu 2016. godine, kada je iznosilo 40,1%.

Grafikon 12: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015, 2016. i 2017. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Tabela 12: SDU po kvartalima u 2013, 2014, 2015, 2016. i 2017. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	333,2	182,7	2,1	-50,5	467,6
2014	263,5	215,4	134,6	185,0	798,5
2015	159,3	257,1	146,0	91,4	653,8
2016	178,7	53,2	160,9	89,5	482,2
2017	306,1	111,3	208,0	133,0	758,4

Izvor: CBBiH

U februaru 2018. agencija Moody's Investors Service potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“ (16.02.2018. godine), dok je od ranije (08.09.2017. godine) agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima.